

Порівняйте:

укр.	рос.
дякувати друзям	благодарить друзей
дякую вам	благодарю вас
(дякуючи долі)	(благодаря судьбе)
пропустити (заняття)	через пропустить (заняття) по
хворобу (у зв'язку з хворобою)	болезни (в святы с болезнью)
вступити до університету	поступить в университет
(в університет)	

тощо.

У другому розділі синтаксису — синтаксису речення — описується внутрішня структура, комунікативні типи (повідомлення, питання, спонукання); предикативність і модальність, семантика та синонімічні перетворення (напр., заміна підрядних речень дієприкметниковими зворотами, проте, частіше, навпаки при перекладі на українську мову заміна російських дієприкметників активного стану теперішнього часу недоконаного виду підрядними реченнями) простого та складного речень як цілісної предикативної та поліпредикативної одиниці, а також види і способи вираження відношень, що формують складне речення.

Третій розділ синтаксису вивчає актуалізацію речення, тобто ті модифікації, які воно зазначає при входженні у діалогічний або монологічний текст. Це актуальний синтаксис, синтаксис тексту. У цьому розділі досліджуються також правила адаптації речення до **контексту** (прономіналізація, еліпсис, зміна порядку слів, мета текстові вставні слова типу «тому що, проте, таким чином, тощо», з одного боку, та **до ситуації мовлення**, з іншого, (референція імен та іменних висловів, авторизація та адресація вислову).

О. О. Беляєв, д-р екон. наук, професор,
А. С. Бебело, канд. екон. наук, доцент,
А. В. Коровський, канд. екон. наук, доцент кафедри
політичної економії ф-тів управління та маркетингу

ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПОСИЛЕННЯ ПРОФІЛЮВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ПОЛІТЕКОНОМІЇ

Обговорення питань щодо удосконалення змісту викладання у вузах політекономії проводилось і раніше. Воно завжди було досить цікавим і корисним для викладачів. Проте суттєвими позитивними змінами в структурі навчальної програми та змісті курсу

політекономії такі дискусії ще не завершилися. При цьому в них домінує нині два аспекти. Перший, з боку методології, — це проблема щодо можливості синтезу адекватного сучасній економічній дійсності трудової теорії вартості та теорії граничної корисності. Другий аспект — це питання організаційно-методичного характеру викладання і вивчення політекономії в контексті реформування навчального процесу відповідно до положень Болонської декларації.

Незаперечуючи правомірності системних організаційно-методичних змін у навчальному процесі ВНЗ країни, відмітимо, що первинним у перебудові останнього є зміст навчання. Проблема дидактично-реальної ситуації тут зв'язана ще й з тим, що сам об'єкт відображуваний економічною теорією, в т. ч. й політекономією, — економіка, стає все більш складним і динамічним. Успішне розв'язання цього завдання значною мірою досягається в процесі критичного аналізу в політекономічному аспекті провідних економічних теорій. При вивченні політекономії, як і будь-якої іншої навчальної дисципліни, проблема актуалізується ще й тим, що нині дуже слаба мотивація у значної частки студентів-першокурсників — бути кращим. Це обумовлено, як не парадоксально для сьогодення, відсутністю в них відчуття конкурентного середовища. Але ж наявність останнього — один з домінантних принципів оцінювання знань студентів відповідно до вимог Болонської декларації.

До числа важливих проблем, котрі, з одного боку, викликають певні складності при викладанні політекономії, а з іншого — дозволяють певним чином розв'язувати названі вище негаразди сучасного студіювання правомірно віднести і заходи щодо посилення профілювання даної навчальної дисципліни.

Ця проблема для нашої дидактики не є новою. У свій час вважалося, що цей процес мав завершитись створенням підручника (посібника), в якому матеріал був би оптимально орієнтований на профіль ВНЗ. Нині цього недостатньо і навіть неможливо здійснити, оскільки українські ВНЗ, як правило, стали багатопрофільними. За даної ситуації автори тез не закликають до того, щоб теоретично-світоглядну науку — політекономію — перетворити на галузеву чи функціонально-економічну дисципліну. Більше того, наголошуючи на її особливому значенні в нашому університеті, і перефразуючи вислів М. В. Ломоносова щодо «важливості вивчення математики для людини», відмічають — політекономію слід вивчати ще й тому, що вона розум економіста «в порядок приводить».

Набутий досвід вказує на те, що оптимальним напрямом зв'язку теоретичних положень політекономії з профілем підготовки у вузі фахівців мають слугувати, безпосередньо, аудиторні заняття в різних формах і різноманітні завдання для самостійної роботи студентів. Відібрані для аналізу та ілюстрації положення, цифри і факти, окрім виконання загальнодидактичної функції, мають бути також у відповідній мірі близькими і адресними для майбутньої професійної сфери діяльності наших студентів. Цій вимозі більше всього відповідають фактичні матеріали та завдання, які характеризують дію і використання економічних законів і категорій. Так, вже понад п'ять років автори спостерігають зацікавленість до розв'язання завдань близьких до функціональних дій майбутніх фахівців зі спеціальності 6107 — економіка підприємства¹ і системно реалізують використання цих завдань на ряді факультетів: маркетингу, економіки та управління, економіки агропромислових формувань.

Для об'ємнішого отримання студентами спеціальних знань на цих потоках читаються відповідно більше лекцій (згідно плану) по темі: «Підприємство і підприємництво». Наприклад, в лекціях для студентів факультету економіки та управління окрім програмних питань розглядаються: теорії підприємства (фірми) через характеристику його 3-х компонентів (концепції, портрета, поведінки), а також — теорії і еволюція змісту підприємництва, моделі економічної поведінки підприємця.

Орієнтація на такий концептуальний підхід до вивчення політекономії, формуючи основи світогляду студентів, сприяє паралельно і приросту в них спеціальних знань. Безсумнівно, не слід ігнорувати світоглядно-ідеологічний аспект політекономії. Справа в тому, що всі ми вже понад півтора десятиліття живемо в епоху безпринципного конформізму, коли втрачені або розмиті практично всі гуманістичні ідеали та цінності. І тут часто громадянсько-державницькі оцінки та дії навіть фахівців суспільно прийнятної кваліфікації часто наносять шкоду державі і народу. Рельєфним прикладом цього можуть бути листопадово-грудневі

¹ Приклади завдань:

1) Фірма на конкурентному ринку продає продукт по ціні 3 грн. Трудовий ресурс вона купує по 6 грн за час. Останній працівник, найнятий фірмою, збільшить загальний обсяг виробництва з 36 до 40 одиниць. Який граничний продукт (у грошовому виразі) створить цей працівник?

2) Повністю конкурентна фірма діє в ситуації, коли граничний дохід більший за граничні витрати. Що повинна зробити фірма, щоб збільшити прибутки? Варіанти відповідей: А — збільшити виробництво; Б — скоротити виробництво; В — підвищити ціну; Г — нічого не змінювати.

«виборчі збурення» в Україні. Для багатьох співгромадян принципи свободи, демократії асоціювались не з відповідальним вибором своєї позиції, а зі звільненням від усіх суспільних і моральних повинностей.

В даному контексті також відмічаємо, що світогляд — це невід’ємна складова професіоналізму будь-якого фахівця. І чим глибша теоретична база останнього, тим суспільно-конструктивніші його переконання та дії. При цьому зрозуміло, що політекономія може сприяти політично-світоглядному вибору, але сама вона його не робить. Адже теорія не приймає практичних рішень і не є операційною. Але вона забезпечує знання, які дозволяють приймати професійні чи політичні рішення та відповідно діяти.

Таким чином, мета піднятої нами для обговорення проблеми полягає в тому, щоб сприяти визначенню основних напрямів викладання політичної економії, на базі якої має формуватися ідеологія та економічне мислення нової генерації фахівців-державників.

Н. І. Березанська, асистент кафедри інформатики

АНДРАГОГІКА — НАУКА ПРО НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ

В рамках приєднання України до Болонської декларації освіти хотілося б звернути увагу на наступні питання.

Неодноразово підкреслювався у виступах нашого керівництва низький рівень наукової роботи викладачів, а отже, і навчання студентів. Таким чином, одна з головних проблем в цьому питанні — освіта самих викладачів.

Досягнення процвітання, благополуччя, соціально-економічної стабільності і сприятливих перспектив розвитку суспільства в цілому і окремих осіб зокрема стало зв’язуватися у багатьох країнах світу з освітою дорослих .

У Європейському Союзі протягом останніх 40 років формувалася стратегія в галузі освіти: навчання протягом всього життя (lifelong learning), котра була закріплена в Меморандумі безперервної освіти Європейського Союзу від 30 жовтня 2000 р.

Саме тоді відомий французький діяч в галузі безперервної освіти П. Лангран висловив думку, що «майбутнє освіти, якщо розглядати його в цілому, і його здатність до оновлення залежать від розвитку освіти дорослих». Таким чином, освіта дорослих — це провідна сфера розвитку освіти.